

SANT ANTONI D'ALTAFULLA I TORREDEMBARRA. RECORDS D'INFANT

Joaquim Gras, pre.

jgras@arquebisbattarragona.cat

De ben petit recordo que els dimarts de Pasqua eren esperats amb goig, ja que aquest dia, com perllongant la celebració pasqual, molts de Torredembarra, seguint un costum molt antic, anàvem a passar la tarda a l'ermita de Sant Antoni d'Altafulla. A mesura que un es va fent gran, i fa preguntes, va sabent que aquest costum potser ve dels mateixos inicis de la construcció de l'ermita.

Si la informació que em van donar és certa, d'ençà que es va construir l'ermita de Sant Antoni, els pescadors de Torredembarra la tenien com un far i un punt de referència en les seves sortides a la mar. Des de la mar, aquell punt blanc —als seus inicis no hi havia el pinar que avui dia l'oculta a la vista dels navegants— era un punt de referència per retornar a port, tant per als pescadors de Torredembarra com per als d'Altafulla.

Els antics pescadors tenien per patró i intercessor sant Elm, però sabem que també invocaven en les seves contingències aquells sants que d'alguna manera sentien més a prop seu, sobretot si hi havia edificacions d'ermites o santuaris que els servís de punt de referència.

És indubtable, sobretot pels exvots que hi havia a l'ermita de Sant Antoni d'Altafulla, avui guardats al museu de les Drassanes de Barcelona, que els pescadors de la contrada tenien sant Antoni com a protector i intercessor, així com els de Tarragona tenien sant Magí.

Aquesta devoció a sant Antoni, no sabia dir des de quan arranca: Des de la construcció de l'ermita? D'abans, i per això Baltasar Rabassa la construeix? No ho sabia dir; el que sí que és cert és que la gent de la Torre, tot i l'antagonisme que hi havia a vegades entre els habitants dels dos pobles, té també l'ermita de Sant Antoni d'Altafulla com un lloc de romiatge, ja sigui particular o en grup.

I el costum local marca que el Dimarts de Pasqua a la tarda, dia que la gent d'Al-

tafulla celebra el retorn del quadre de sant Antoni a l'ermita, la gent de Torredembarra hi pugi per invocar el sant i al mateix temps menjar la mona, com perllongant la diada pasqual que, no endebades, l'Església celebra durant tota la setmana com si fos un sol dia, l'anomenada Octava de Pasqua. El mossèn no podria dir si anys enrere hi pujava el de Torredembarra, junt amb la gent de la Torre que resaven el Rosari, invocaven sant Antoni i veneraven la seva relíquia. Després en grups familiars o d'amics es berenava tot menjant un tros de mona, ja fos de pastisseria o de les de forn de pa, anomenades *roillos* per la forma que tenen, es feia algun joc entre els infants i abans de fer-se fosc es retornava a casa seguint el camí del cementiri, si mal no recordo.

Així doncs, el Dimarts de Pasqua era i és compartit per la gent d'Altafulla, sobretot al matí per la celebració de la missa, i per la gent de la Torre a la tarda.

Com a record personal, diré que em vénen a la memòria els exvots que hi havia a l'ermita, que avui han anat minvant perquè es van traslladar a Barcelona. Molt possiblement es va fer amb molt bona intenció, això de portar-los al museu de Barcelona, perquè sempre hi ha el perill que amb el temps es deteriorin si no se'n té cura, però també podrien estar ubicats en algun lloc adient d'Altafulla. Recordo que em cridaven l'atenció les barquetes que penjaven del sostre i que de ben segur eren expressió i record d'algun ensurt que havien passat els pescadors que els van fer i oferir.

Exvot de barca conservada al Museu Marítim de Barcelona, procedent de l'ermita de Sant Antoni. (Vegi's *La gent de mar d'Altafulla*, CEA. 1993)